

Władysław Wyszowadzki

"Kościół katolicki w Polsce.
Informator 1995", Andrzej F, Dziuba,
Warszawa 1995 : [recenzja]

Collectanea Theologica 67/4, 199-202

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

się wydaje, może zawsze przynieść ulgę i szansę twórczego doskonalenia się oraz rozwoju.

Prezentowana praca przemawia tak wykładem treści, świadectwa życia, jak i zbiorem dokumentów nauczania kościelnego. To ostatnie jest bardzo ważnym zestawieniem nauczania Magisterium Kościoła w tym względzie. Niestety, jakże wiele jest tu niedomówień, nieporozumień, czy wręcz wypaczeń. Wydaje się, iż zbiór ten jest bardzo użytecznym tak w pogłębieniu, jak i usystematyzowaniu własnej wiedzy, a z drugiej strony w ewentualnych oczekiwaniach i doświadczeniach duszpasterskich.

Problematyka homoseksualizmu, m.in. dzięki mediom stała się szeroko nagłośnionym fenomenem marginesu życia człowieka. Nie mniej i wobec niego należy w pełni zachować chrześcijańską postawę. Stawia ona zaś tak jednoznaczne zasady moralne, jak i realia zachowań codziennych postaw życia. Wydaje się, iż prezentowana książka może być interesującym przewodnikiem oraz cennym wskazaniem nauczania Kościoła.

Prezentowana książka może być cennym materiałem w propagowaniu autentycznego nauczania Kościoła w zakresie problematyki homoseksualizmu. Istnieje bowiem bardzo wiele błędnych opinii czy stanowisk, które nie mają nic wspólnego z myślą kościelną. Faktycznie bowiem Kościół nigdy nie może odejść od misji wypełniania zadanej i zleconej przez Mistrza z Nazaretu. Ta zaś otwarta jest na każdego człowieka, także z darem przebaczenia i pojednania ku rozwojowi siebie w pełni doskonałości i godności ludzkiej.

Kościół wobec homoseksualizmu staje zawsze w całej swej pełni zadań wydoskonalania człowieka, także w fakcie uświadamiania sobie siebie samego. Bogactwo to zaś pozostaje wyzwaniem, które niejednokrotnie wymaga pokory w spojrzeniu na siebie, co nie oznacza jednak kwalifikowania ludzi czy ich wartościowania według ludzkich kryteriów. Prezentowana książka może być bardzo pomocna, właśnie w sferze zagadnień odnoszących się do homoseksualizmu.

ks. Andrzej F. Dziuba, Warszawa

Ks. Andrzej F. Dziuba. *Kościół katolicki w Polsce. Informator 1995*, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1995, ss. 268.

Współczesną cywilizację końca XX wieku cechuje przede wszystkim informatyka, i to rozumiana bardziej w sensie pewnego fenomenu kulturowego niż tylko możliwości technicznych przekazu informacji. Ten nurt rozwoju zdaje się rzutować, bardziej lub mniej świadomie, na prawie wszystkie inne dziedziny życia indywidualnego i społecznego. Po prostu nie można już dziś abstrahować od informatyki i nie dostrzegać jej funkcji ogólnoludzkiej. Jest to jednak jednocześnie i zobowiązanie, a nie tylko stwierdzenie faktu czy docenienie danego etapu oraz specyfiki rozwoju cywilizacyjnego. Zatem akcentowana jest odpowiedzialność i aspekt moralny.

W tym kontekście jawią się bardziej szczegółowe pytania, np. o miejsce tego fenomenu w Kościele czy jego rolę w przekazie Ewangelii. Ewangelizacja, misja ewangelizacyjna, pójście i nauczanie, czy jakby jeszcze inaczej nazwać podjęcie

zobowiązania zadanego przez Chrystusa nie może być obojętne wobec tej specyfiki współczesności. Oczywiście, należy zawsze rozpocząć od działań bardzo prozaicznych, wręcz prostych, dotyczących konkretnego człowieka, ale jakże ważnych i bliskich życiowo.

Wydaje się, iż w tym właśnie nurcie mieści się najnowsza publikacja ks. Andrzeja F. Dziuby, *Informator 1995*. Dalsze części tytułu precyzują jeszcze bardziej zakres zainteresowań autora, wskazując jednoznacznie na zakres proponowanych informacji, które dotyczą zwłaszcza Kościoła katolickiego w Polsce.

Prezentowaną książkę otwiera wstęp, w którym autor wyjaśnia skrótowo zawartość treściową oraz przeznaczenie i intencje publikacji. Idzie zatem zwłaszcza o ukazanie oraz systematyzację bogactwa struktur i organizmów podstawowych, zewnętrznych i ziemskich wymiarów Kościoła. Jak pisze ks. Dziuba: „W informacjach o Kurii Rzymskiej, Episkopatach Europy oraz instytucjach centralnych i terenowych Kościoła w Polsce podane są ich nazwy, pełne adresy oraz nazwiska osób pełniących funkcje kierownicze” (s. 5). Takie określenie mówi już stosunkowo wyraźnie o zawartości treściowej, a zatem także czego można się spodziewać w wymiarze informacyjnym.

Z kolei całość książki podzielona została na 31 rozdziałów czy bloków informacyjno-treściowych. Wydaje się, iż najprostszym, choć schematycznym przybliżeniem zawartości, będzie ich przytoczenie. 1. Kuria Rzymska; 2. Synod Biskupów; 3. Konferencje Episkopatów Europy; 4. Zgromadzenia Biskupów Europy; 5. Przedstawicielstwa Dyplomatyczne; 6. Konferencja Episkopatu Polski; 7. Hierarchia Kościoła katolickiego; 8. Przynależność diecezji do prowincji kościelnych; 9. Pralatura Personalna Świętego Krzyża i „Opus Dei”; 10. Sekretariat Prymasa Polski; 11. Sekretariat Episkopatu Polski; 12. Biuro Prasowe Episkopatu Polski; 13. Drugi Polski Synod Plenarny; 14. Przewodniczący Komisji i Podkomisji Episkopatu; 15. Komisje i Podkomisje Episkopatu, 16. Duszpasterstwa krajowe różnych środowisk; 17. Kościelne instytucje ogólnopolskie.

Dalsze dotyczą przede wszystkim życia zakonnego w Polsce: 18. Konferencja Krajowa Wyższych Przełożonych Instytutów Zakonnych i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego; 19. Wyżsi przełożeni Męskich Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego; 20. Konferencja Przełożonych Wyższych Zgromadzeń Żeńskich; 21. Konferencja Przełożonych Żeńskich Klasztorów Kontemplacyjnych w Polsce; 22. Wyższe przełożone Żeńskich Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, 23. Instytuty i Stowarzyszenia Świeckie.

Kolejne części prezentowanej publikacji koncentrują się jakby na strukturach terenowych Kościoła w Polsce: 24. Kurie Metropolitalne i Diecezjalne; 25. Sądy kościelne; 26. Caritas Polska i Caritas diecezjalne; 27. Akademickie uczelnie katolickie; 28. Wyższe seminaria duchowne; 29. Katolickie szkoły podstawowe i średnie.

Zawarte na końcu propozycje wskazują na posługi Kościoła w Polsce i wobec Polonii oraz Polaków żyjących poza granicami kraju: 30. Polskie instytucje katolickie za granicą; 31. Rektoraty i duszpasterstwa dla Polaków. Należy tu dodać, iż całość

książki ks. Andrzeja F. Dziuby zamyka obszerny indeks osób w układzie alfabetycznym (s. 247 – 266) oraz spis treści (s. 267 – 268).

Oto do rąk czytelników trafia jedyna w swoim rodzaju i niezwykle praktyczna publikacja o Kościele katolickim w Polsce. Ma ona jednak walory pogładowe i teologiczne. Przecież za strukturami i osobami mieszczą się realia ewangelizacyjnej posługi i dzieł podejmowanych dla człowieka i świata.

Cenne są wstępne dane o Kurii Rzymskiej i innych instytucjach o zasięgu europejskim. Gdy idzie o Kurię ukazano podstawowe jej urzędy i instytucje, począwszy od Sekretariatu Stanu, przez kongregacje, sądy oraz rady, a skończywszy na organizmach związanych z nią tylko formalnie. Ukazuje to już schematyczne bogactwo i różnorodność zainteresowań Kościoła wobec realiów całego świata, i to nie tylko z motywów religijnych.

Autor zaprezentował praktycznie wszystkie główne instytucje centralne Kościoła katolickiego w Polsce, których zestawienie ukazuje niezwykle bogactwo zadań i posług. Oczywiście, po poprzednim okresie naszych dziejów trzeba wiele nadrobić, w sensie formalnym, choć sam duch określonych zadań i zachowań kościelnych istniał i rozwijał się. Można przykładowo wskazać na potrzebę formalnego zaistnienia nowych organizacji kościelnych, różnych grup zawodowych czy specjalizujących się w drogach duchowości chrześcijańskiej (np. Ruch Rodzin Nazaretańskich, Odnowa w Duchu Świętym, Opus Dei, Droga Katechumenalna, Oazy, Trzeci Zakon Franciszkański).

Ks. Dziuba bardzo interesująco prezentuje obraz wspólnot zakonnych, życia apostołskiego oraz instytutów świeckich. Oprócz wielu tradycyjnie, istniejących w Polsce, można zauważyć te, które przybyły w ostatnich latach. Jest to zatem wielkie bogactwo i różnorodność dróg powołań czy charyzmatów życia i posługi. Łatwo można wyciągnąć wniosek, iż tak wielka rzesza przedstawicieli rodzin zakonnych jest bardzo widocznym dziełem posługi Kościoła w Polsce. Oczywiście, jest to zaangażowanie np. duszpasterskie, charytatywne, wychowawcze, dydaktyczne czy administracyjne lub naukowe.

Ważnym wycinkiem obecności Kościoła w Polsce jest cała sfera posługi dydaktyczno-wychowawczej oraz naukowej. Jest to działalność na poziomie uniwersyteckim (np. KUL, ATK, PAT), seminaryjnym, szkół średnich i podstawowych a także zawodowych studiów pomaturalnych. Jakże, zwłaszcza szkolnictwo podstawowe i średnie przeżywa swój czas niezwykle i dynamicznego rozwoju. Świadczy to także o zapotrzebowaniu na tego typu obecność oraz zaangażowanie chrześcijaństwa na równi z innymi instytucjami odpowiedzialnymi za młode pokolenie.

Podane wreszcie na końcu książki informacje o polskich instytucjach kościelnych poza granicami, w tak szerokiej formie, są wyjątkowym zestawieniem, niespotykanym dotąd. Zebrane adresy centralnych ośrodków oraz rektoratów i duszpausterstw są niezwykle przydatne, zwłaszcza przy współczesnych przemieszczeniach ludności. Pozwala to na zasięgnięcie informacji w zakresie struktur polskich parafii czy innych ośrodków posługujących naszym Rodakom w języku ojczystym, i to niemal w każdym zakątku świata.

Całość publikacji pokazuje wreszcie wielość postaci z życia Kościoła. Jawiące się nazwiska wskazują na konkretne płaszczyzny odpowiedzialności i podejmowanych zadań. Tu jawią się one w formie mniej anonimowej, a bardziej określonej w ramach struktur danych instytucji. To gama wielu wybitnych nazwisk, znanych z mediów i zapisanych już w annałach historii.

Prezentowana książka ks. Andrzeja F. Dziuby jest ze wszech miar godną uwagi oraz obecności w instytucjach kościelnych oraz świeckich. Trudno wręcz wyobrazić sobie biuro poważnej instytucji centralnej, która utrzymuje szerokie kontakty, aby tam zabrakło tej publikacji. Ostatecznie podaje ona informacje niezbędne oraz bardzo użyteczne w kontaktach międzyinstytucjonalnych.

Warto jeszcze dodać, iż po dotychczasowych doświadczeniach należy wyrazić nadzieję, iż ks. Dziuba wyda kolejną, uaktualnioną edycję tego typu informatora. Zapotrzebowanie i oczekiwanie wydaje się czymś oczywistym. Może z czasem pozwoli to na wydanie jeszcze bardziej kompleksowego informatora o Kościele w Polsce, podobnie jak to ma miejsce np. w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, Belgii lub Irlandii. Ostatnia taka praca ukazała się w okresie międzywojennym i chyba czas już dojrzał, aby współcześnie opublikować coś podobnego. Będzie to utrwaleniem stanu aktualnego ale i swoistą wizytówką informacyjną, także dla Kościołów narodowych.

ks. Władysław Wyszowadzki

Tomasz Węcłowski, *Wspólny świat religii*, Biblioteka Filozofii Religii, Kraków 1995, ss. 335.

Uważny obserwator zachowań ludzkich schyłku XX wieku nie może pominąć fenomenu swoistego przebudzenia ducha religijnego, przybierającego różnorodne formy postaw i zachowań. Duże społeczności, jak i jednostki, w swoich poszukiwaniach wartości trwałych i nieprzemijających na tym świecie, otwierają się na rzeczywistość pozwalającą im przekroczyć własne „napięcia i rozdarcia między porywającym pragnieniem zupełności i spełnienia a dręczącym człowieka poczuciem uwikłania w świat wartości niepełnych i pozornych” (s. 200). Fascynacje religiami i systemami filozoficznymi Dalekiego Wschodu, Walka o dominację islamu, szacunek dla judaizmu, przebudzenie chrześcijaństwa skłaniają do refleksji. Czy istnieje płaszczyzna porozumienia i dialogu w tym wielkim tyglu religii świata? Czy można wskazać jakiś wspólny mianownik scalający wielkie systemy religijne?

Pytanie to stawia ks. Tomasz Węcłowski (ur. 1952), wykładowca teologii fundamentalnej na PWT w Poznaniu i autor wielu publikacji z tej dziedziny. W języku polskim wydał m.in. *Obecność i spotkanie* (1981), *Elementy chrystologii* (1988), *Gdzie jest Bóg?* (1992), *W teologii chodzi o Ciebie* (1995), *Rekolekcje z Karlem Capkiem* (1995).

Tomasz Węcłowski podjął się zadania bardzo trudnego. Z jednej strony, jak sam to przyznaje, chciał stworzyć pomoc dla studentów filozofii i historii religii,